

Dit informatieblad is opgesteld in samenwerking met de Raad van notarissen van de Europese Unie (CNUE).

1 Hoe wordt de uiterste wilsbeschikking (testament, gemeenschappelijk testament, erfovereenkomst) opgesteld?

Iedereen die achttien jaar of ouder is en niet lijdt aan een psychische stoornis, kan bij testament over zijn nalatenschap beschikken. De erflater kan in het testament over zijn hele vermogen beschikken. Een testament kan handgeschreven zijn (door de erflater volledig eigenhandig geschreven en door hem ondertekend) of notarieel zijn bekrachtigd, d.w.z. opgemaakt door een notaris in aanwezigheid van twee getuigen.

Een handgeschreven testament moet door de erflater volledig eigenhandig zijn geschreven. Ook moet het door de erflater zijn gedateerd en ondertekend. De handtekening moet aan het einde van het testament worden geplaatst. Het testament kan ter bewaring in een verzegelde enveloppe bij een notaris worden gedeponeerd. In dat geval tekent de notaris op de enveloppe aan dat het stuk bij hem in depot is gegeven (depotverklaring). Deze verklaring wordt door de erflater en de notaris ondertekend en in een speciaal register vastgelegd.

Een notarieel testament wordt door een notaris opgemaakt in aanwezigheid van twee getuigen.

De erflater legt ten overstaan van de notaris een mondelinge verklaring af van zijn uiterste wil, die de notaris letterlijk opschrijft, waarna de notaris hetgeen hij heeft opgeschreven in aanwezigheid van de getuigen aan de erflater voorleest. De notaris verklaart in het testament dat aan deze formaliteiten is voldaan, en vermeldt de plaats en datum van verlijden van het testament. Vervolgens wordt het testament door de erflater, de getuigen en de notaris ondertekend. Bij het opmaken van een notarieel testament handelt de notaris overeenkomstig artikel 578, leden en 1 en 2, van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Wanneer de erflater het testament niet kan ondertekenen, moet hij dat motiveren. De notaris maakt hiervan aantekening voordat hij het testament voorleest.

2 Moet de wilsbeschikking worden geregistreerd en, zo ja, hoe?

Sinds de wijziging op 1 januari 2001 van de voorschriften betreffende registratie geldt voor openbaar gemaakte testamenten waarin over (een) onroerende za(a)k(en) of daarmee verbonden rechten wordt beschikt, een registratieplicht.

3 Gelden er beperkingen voor de bevoegdheid om bij uiterste wil te beschikken (bv. een wettelijk erfdeel)?

De langstlevende echtgenoot en de kinderen van de overledene en, bij afwezigheid van nakomelingen, de ouders van de overledene, hebben recht op een legitieme portie. Wanneer de erflater nakomelingen, ouders of een echtgenoot nalaat, kan hij slechts geld of goederen legateren of schenken voor zover daarmee hun legitieme portie niet wordt aangetast. De legitieme porties van alle begunstigden kunnen oplopen tot vijf zesde van de nalatenschap wanneer de overledene een echtgenoot en twee of meer kinderen nalaat. Het deel van de nalatenschap dat niet behoort tot de legitieme portie vormt het gedeelte waarover de erflater vrijelijk kan beschikken: het beschikbaar gedeelte.

Wanneer de erflater geen echtgenoot nalaat, komt de nakomelingen (inclusief adoptiekinderen) de volgende legitieme portie toe: in het geval van één kind of, bij vooroverlijden van dat kind, de nakomelingen van dat kind, de helft van de nalatenschap; in het geval van twee of meer kinderen of, bij vooroverlijden, hun nakomelingen, twee derde van de nalatenschap.

Wanneer de erflater een echtgenoot en nakomelingen nalaat, komt aan de echtgenoot en elk van de kinderen een gelijke legitieme portie toe. Het beschikbaar gedeelte bedraagt in dat geval een derde van de nalatenschap bij één kind, een kwart van de nalatenschap bij twee kinderen en een zesde van de nalatenschap bij drie of meer kinderen.

Indien de erflater geen nakomelingen nalaat, bedraagt de legitieme portie van de echtgenoot de helft van de nalatenschap wanneer hij de enige erfgenaam is en een derde wanneer er nog levende ouders van de overledene zijn.

De legitieme portie van de nog levende ouder bedraagt een derde.

4 Wie erft er en hoeveel, wanneer er geen uiterste wilsbeschikking is?

Wanneer er geen testament is, geldt het onderstaande:

Wanneer de overledene ongehuwd en kinderloos was, erven de ouders of de nog levende ouder, in het eerste geval voor gelijke delen (artikel 6 van de successiewet). Wanneer de overledene alleen ascendenten in de tweede of een hogere graad nalaat, erven de naaste ascendenten voor gelijke delen (artikel 7 van de successiewet). Wanneer de overledene alleen broers en zussen nalaat, erven deze voor gelijke delen (artikel 8, lid 1, van de successiewet). Wanneer de overledene broers en zussen en ascendenten in de tweede of een hogere graad nalaat, ontvangen zussen twee derde en de ascendenten één derde van de nalatenschap (art. 8, lid 2, van de successiewet).

Wanneer de overledene ongehuwd was, maar kinderen nalaat, erven de kinderen voor gelijke delen (artikel 5, lid 1, van de successiewet). Het deel van een vooroverleden kind komt toe aan zijn nakomelingen bij staken (plaatsvervulling).

Wanneer de overledene een echtgenoot nalaat, maar geen kinderen, ascendenten en broers en zussen (of hun nakomelingen), erft de echtgenoot de hele nalatenschap (artikel 9 van de successiewet).

Wanneer de echtgenoot samen erft met ascendenten of broers en zusters of hun nakomelingen, verkrijgt de echtgenoot de helft van de nalatenschap, mits de erfopvolging minder dan tien jaar na het huwelijk plaatsvindt. Indien de erfopvolging later plaatsvindt, ontvangt de echtgenoot twee derde van de nalatenschap. Wanneer de echtgenoot samen erft met ascendenten en broers en zussen of hun nakomelingen, verkrijgt de echtgenoot een derde of twee derde van de nalatenschap (zie hierboven: duur van het huwelijk minder of meer dan tien jaar).

Wanneer de overledene een echtgenoot en kinderen nalaat, erven de echtgenoot en de kinderen voor gelijke delen (artikel 9, lid 1, van de successiewet).

5 Welke autoriteiten zijn bevoegd:

5.1 op het gebied van erfopvolging?

Er is geen specifieke procedure voor het aanvaarden van een nalatenschap.

Iemand die een handgeschreven testament onder zich houdt, moet dat via een notaris openbaar maken zodra hij kennis heeft genomen van het overlijden van de erflater.

Iedere belanghebbende kan de districtsrechter van de plaats waar de nalatenschap is opgevallend, verzoeken een termijn vast te stellen waarbinnen het testament ter openbaarmaking aan een notaris moet worden aangeboden.

De notaris maakt het testament openbaar door een verklaring op te stellen met een beschrijving van de toestand van het testament en door een aantekening te maken van de opening ervan. De verklaring wordt ondertekend door de persoon die het testament heeft aangeboden en de notaris. Het papier waarop het testament is geschreven, wordt bij de verklaring gevoegd en elke pagina wordt door bovenbedoelde personen geparafeerd.

Indien het testament bij een notaris in bewaring is gegeven (artikel 25, lid 2, van de successiewet), verricht deze de bovenstaande handelingen.

5.2 om een verklaring houdende verwerping of aanvaarding van de nalatenschap te ontvangen?

Erfopvolging vindt plaats bij aanvaarding. De aanvaarding heeft rechtsgevolgen bij het opvallen van de nalatenschap.

Aanvaarding kan plaatsvinden door het indienen van een daartoe strekkend verzoekschrift bij de rechter van het district waar de nalatenschap is opgevallend. De aanvaarding wordt dan in een speciaal register vastgelegd.

Een nalatenschap wordt ook geacht te zijn aanvaard wanneer een erfgenaam een handeling verricht die er kennelijk op wijst dat hij voornemens is om te aanvaarden of wanneer hij goederen uit de nalatenschap verborgen houdt. In het laatstbedoelde geval verliest hij het recht op het deel van het verborgen goed dat aan hem zou zijn toegekomen.

Op een daartoe strekkend verzoek van een belanghebbende en na dagvaarding van de erfgenaam stelt de districtsrechter een termijn vast waarbinnen de erfgenaam de nalatenschap moet aanvaarden of verwerpen. Indien tegen de erfgenaam een rechtszaak is aangespannen, wordt die termijn vastgesteld door de rechter die die zaak behandelt.

Wanneer de erfgenaam verzuimt om binnen de gestelde termijn te reageren, verliest hij het recht om de nalatenschap te aanvaarden.

De verklaring van aanvaarding wordt vastgelegd in een speciaal register van de rechtbank.

Verwerping van een nalatenschap vindt plaats volgens dezelfde procedure en wordt op dezelfde wijze vastgelegd.

5.3 om een verklaring houdende verwerping of aanvaarding van een legaat te ontvangen?

De procedure voor aanvaarding of verwerping van de nalatenschap is van toepassing.

5.4 om een verklaring houdende verwerping of aanvaarding van een wettelijk erfdeel te ontvangen?

Er is geen speciale procedure voor het weigeren of aanvaarden van een legitieme portie. Een erfgenaam die recht heeft op een legitieme portie maar deze als gevolg van legaten of schenkingen niet in haar geheel kan verkrijgen, kan de rechtbank verzoeken om bedoelde legaten of schenkingen in te korten voor zover die zijn legitieme portie aantasten, nadat aan de betrokken erfgenaam gedane schenkingen, met uitzondering van gewone schenkingen, en goederen die aan hem bij legaat zijn vermaakt, zijn teruggevorderd.

Indien een erfgenaam van wie de legitieme portie is aangetast erfrechten uitoefent jegens personen die geen wettelijke erfgenaam zijn, moet hij de nalatenschap onder voorrecht van boedelbeschrijving hebben aanvaard.

Voor het vaststellen van het beschikbaar gedeelte en de omvang van de legitieme porties worden alle op het tijdstip van overlijden aan de erflater toebehorende goederen, na aftrek van schulden en eventuele verhogingen overeenkomstig artikel 12, lid 2, van de successiewet, in de nalatenschap opgenomen. Vervolgens worden schenkingen toegevoegd, met uitzondering van gewone schenkingen, afhankelijk van de status van de schenking op het moment dat ze werd gedaan en de waarde ervan; bij onroerende zaken wordt gekeken naar de waarde op het tijdstip van het opvallen van de nalatenschap en bij roerende zaken naar de waarde op het tijdstip van schenking.

De testamentaire beschikkingen worden pro rata ingekort, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen erfgenamen en legatarissen, tenzij de erflater anders heeft beschikt.

6 Korte beschrijving van de procedure voor de behandeling van een erfopvolging uit hoofde van het nationale recht, waaronder de vereffening van de nalatenschap en de verdeling van de goederen (geef ook aan of de erfopvolgingsprocedure ambtshalve wordt ingeleid door een gerecht of een andere bevoegde autoriteit).

De belangrijkste manieren voor het afwikkelen van een nalatenschap zijn de gerechtelijke en de vrijwillige verdeling. Iedere mede-eigenaar heeft recht op verdeling, ongeacht de omvang van zijn aandeel.

Vrijwillige verdeling vindt plaats met instemming van alle mede-eigenaren en wordt vastgelegd in een contract. Overeenkomstig artikel 35, lid 1, van de wet inzake eigendom, is de vrijwillige verdeling van onroerende zaken of van roerende zaken met een waarde van meer dan 50 BGN, alleen bij schriftelijke overeenkomst mogelijk en moeten de handtekeningen door een notaris worden gelegaliseerd. Bij vrijwillige verdeling wordt het fictieve aandeel van elk van de mede-eigenaren in de onverdeelde nalatenschap een afzonderlijk en onafhankelijk eigendomsrecht op een werkelijk aandeel in de onverdeelde goederen. Gerechtelijke verdeling vindt plaats volgens de speciale procedure van artikel 341 e.v. van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Voor verzoeken om verdeling van de goederen van een nalatenschap geldt geen verjaringstermijn. Deze contentieuze procedure bestaat uit twee fasen.

In de eerste fase wordt bepaald of de verdeling toelaatbaar is.

Mede-erfgenamen die een gerechtelijke verdeling wensen, moeten bij de districtsrechter een daartoe strekkend verzoekschrift indienen dat vergezeld gaat van de volgende stukken:

1. akte van overlijden van de erflater en een erfrechtverklaring;
2. verklaring of ander schriftelijk bewijs betreffende de nalatenschap;
3. kopieën van het verzoekschrift en de bijlagen voor de mede-erfgenamen.

Gedurende de eerste rechtszitting kunnen de mede-erfgenamen schriftelijk verzoeken om ook andere goederen in de nalatenschap op te nemen. Dit is ook het moment dat een mede-erfgenaam het recht van een andere mede-erfgenaam op een aandeel in de nalatenschap of de omvang van zijn deel ter discussie kan stellen, of zich kan verzetten tegen het opnemen van bepaalde goederen in de nalatenschap.

Bij verdelingsprocedures neemt de rechter kennis van geschillen betreffende herkomst, adopties, testamenten of de authenticiteit van schriftelijk bewijs en behandelt hij verzoeken tot het inkorten van testamentaire legaten of schenkingen.

De eerste fase eindigt met een uitspraak over de toelaatbaarheid van de verdeling. De rechter bepaalt welke goederen worden verdeeld tussen welke personen en hoe groot het deel is dat ieder van hen krijgt. Wanneer de rechter een verdeling van roerende zaken toelaatbaar verklaart, bepaalt hij ook wie van de deelgenoten de zaken onder zich zal houden.

Indien een of meer erfgenamen de goederen van de nalatenschap niet overeenkomstig hun erfrechten gebruiken, kan de rechter in dezelfde of een daaropvolgende uitspraak, op verzoek van een erfgenaam, bepalen welke erfgenamen welke goederen mogen gebruiken hangende de verdelingsprocedure, of hoeveel de gebruikers van de goederen de andere erfgenamen voor het gebruik moeten betalen.

In de tweede fase vindt de eigenlijke verdeling plaats. De rechter stelt het aandeel van ieder van de erfgenamen vast en bepaalt welke deelgenoot welke goederen in exclusieve eigendom krijgt. Dit gebeurt door het opstellen van een verklaring van verdeling en door loting. De verklaring van verdeling wordt door de rechter opgesteld op basis van een deskundigenadvies overeenkomstig de successiewet. Nadat de rechter een ontwerp van de verklaring heeft

opgesteld, dagvaardt hij de partijen om ze in de gelegenheid te stellen kennis te nemen van de verklaring en eventuele bezwaren naar voren te brengen. Vervolgens stelt hij de definitieve verklaring van verdeling op en doet hij uitspraak. Nadat de uitspraak betreffende de verdeling in kracht van gewijsde is gegaan, dagvaardt de rechter de partijen voor verdeling van de goederen door loting. De rechter kan de goederen ook zonder loting verdelen als het bepalen van het aandeel van ieder van de deelgenoten en het verdelen door loting onmogelijk of te lastig blijkt.

Wanneer een goed ondeelbaar is en aan geen van de partijen bij de verdeling kan worden toebedeeld, gelast de rechter de openbare veiling ervan. Ook de partijen bij de verdeling kunnen op die veiling een bod uitbrengen.

Wanneer het ondeelbare goed een woning is die tot een huwelijksgemeenschap behoorde die door het overlijden van een van de echtgenoten of een echtscheiding is ontbonden, en de langstlevende of gewezen echtgenoot die het ouderlijk gezag heeft over uit het huwelijk geboren kinderen, geen eigen woning heeft, dan kan de rechter, op verzoek van die langstlevende of gewezen echtgenoot, de woning aan laatstbedoelde toebedelen, waarbij de aandelen van de andere deelgenoten worden vereffend met andere goederen of geld.

Wanneer het ondeelbare goed een woning is, kan iedere deelgenoot die op het tijdstip van het opvallen van de nalatenschap in die woning woont en geen andere woning heeft, de rechter verzoeken om die woning toebedeeld te krijgen, waarbij de aandelen van de andere deelgenoten worden vereffend met andere goederen of geld. Wanneer meerdere deelgenoten aan deze voorwaarden voldoen en de woning vorderen, heeft de partij die de hoogste prijs biedt, voorrang.

Het verzoek om toebedeling moet uiterlijk worden ingediend op de eerste rechtszitting nadat de uitspraak van de rechter over de toelaatbaarheid van de verdeling uitvoerbaar is geworden. De woning wordt gewaardeerd naar de werkelijke waarde ervan.

Bij vereffening in geld moet de betaling, inclusief wettelijke rente, worden voldaan binnen zes maanden nadat de toebedelingsuitspraak in kracht van gewijsde is gegaan.

De deelgenoot aan wie het goed is toebedeeld, wordt op het moment van betaling van het verschuldigde bedrag, inclusief wettelijke rente, de eigenaar van dat goed, mits de betaling geschiedt binnen de voorgeschreven termijn. Bij verzuim om binnen de voorgeschreven termijn te betalen, wordt de toebedeling automatisch nietig en wordt het goed openbaar verkocht. Het goed kan ook worden toebedeeld aan een andere deelgenoot die aan de voorwaarden voldoet en binnen de voorgeschreven termijn een daartoe strekkend verzoek heeft ingediend. Het goed wordt in dat geval niet openbaar verkocht. Voorwaarde is wel dat deze andere partij onmiddellijk de vastgestelde prijs betaalt, met aftrek van de waarde van haar aandeel in dat goed. De opbrengst wordt pro rata tussen de deelgenoten verdeeld.

De procedure tot gerechtelijke verdeling kan worden beëindigd en de nalatenschap vereffend bij een schikking tussen de partijen die door de rechter wordt goedgekeurd.

7 Hoe en wanneer wordt iemand erfgenaam of legataris?

Een persoon wordt erfgenaam of legataris bij aanvaarding van de nalatenschap/het legaat. Hangende aanvaarding van de nalatenschap is de erfgerechtigde bevoegd om de nalatenschap te beheren en bezitsvorderingen in te stellen voor de instandhouding ervan.

8 Zijn de erfgenamen aansprakelijk voor de schulden van de erflater en, zo ja, onder welke voorwaarden?

Door verkrijging van zijn onverdeelde aandeel in de nalatenschap verwerft iedere erfgenaam of legataris een fictief aandeel in de goederen en schulden van de nalatenschap.

De erfgenamen die de nalatenschap aanvaarden, worden pro rata aansprakelijk voor de schulden waarmee de nalatenschap is bezwaard.

Een erfgenaam die de nalatenschap onder voorrecht van boedelbeschrijving heeft aanvaard, is slechts aansprakelijk voor de schulden van de nalatenschap voor zover die schulden kunnen worden voldaan uit de baten ervan.

Aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving geschiedt moet uiterlijk drie maanden nadat de erfgenaam kennis heeft genomen van het opvallen van de nalatenschap schriftelijk ten overstaan van de districtsrechter plaatsvinden. De districtsrechter kan die termijn met maximaal drie maanden verlengen. De aanvaarding wordt vastgelegd in een speciaal register van de rechtbank.

Personen die handelingsonbekwaam zijn, overheden en niet-gouvernementele organisaties kunnen een nalatenschap alleen onder voorrecht van boedelbeschrijving aanvaarden.

Wanneer een van de erfgenamen onder voorrecht van boedelbeschrijving aanvaardt, krijgen de andere erfgenamen dit voorrecht ook, onverminderd hun recht op aanvaarding of verwerping van de nalatenschap.

De boedelbeschrijving wordt opgemaakt overeenkomstig het wetboek van burgerlijke rechtsvordering.

9 Welke documenten en/of informatie zijn normaliter vereist voor de registratie van onroerende goederen?

Openbaar gemaakte testamenten waarin over (een) onroerende za(a)k(en) of daarmee verbonden rechten wordt beschikt, moeten worden geregistreerd.

Dat er een onroerende zaak in het rechtsgebied van de betrokken rechtbank voorhanden is, blijkt in het geval van algemene testamenten uit een schriftelijke verklaring die door de begunstigde van een door een notaris gelegaliseerde handtekening is voorzien en waarin de betreffende zaak wordt beschreven.

Deze verklaring moet samen met het testament worden ingediend bij de registerrechter van de plaats waar de onroerende zaak is gelegen.

De registerrechter gelast het registratiebureau van de plaats waar de onroerende zaak is gelegen om voornoemde akte in een openbaar register in te schrijven.

Bij de aanvraag voor registratie moeten twee gelegaliseerde afschriften van het testament zijn gevoegd.

9.1 Is de benoeming van een beheerder verplicht of op verzoek verplicht? Indien dat verplicht is of verplicht is op verzoek, welke maatregelen moeten er dan worden genomen?

Het aanstellen van een beheerder is niet verplicht. De erflater kan een of meer handelingsbekwame personen als beheerder aanstellen.

Op verzoek van een belanghebbende kan de rechter van de plaats waar de nalatenschap is opengevallen, een termijn vaststellen waarbinnen de aanstelling moet worden aanvaard. Wanneer de aanstelling bij het verstrijken van die termijn niet is aanvaard, wordt de aangestelde persoon geacht de aanstelling niet te hebben aanvaard.

De rechter kan de beheerder ontslaan als hij nalatig is of handelingsonbekwaam is geworden, of handelt op een wijze die niet verenigbaar is met het in hem gestelde vertrouwen.

9.2 Wie is er gerechtigd de uiterste wilsbeschikking van de erflater uit te voeren en/of de nalatenschap te beheren?

Zie het antwoord op de vorige vraag

Wanneer de erflater intestaat overlijdt of geen beheerder voor zijn testament heeft aangesteld, kan iedere erfgerechtigde hangende de aanvaarding van de nalatenschap het beheer van de nalatenschap voeren en eventueel bezitsvorderingen instellen voor de instandhouding ervan.

9.3 Over welke bevoegdheden beschikt een beheerder?

De beheerder maakt in aanwezigheid van de erfgenamen en legatarissen een boedelbeschrijving op.

De beheerder neemt de goederen uit de nalatenschap onder zich en beheert de nalatenschap voor zover dit nodig is voor het uitvoeren van het testament.

De beheerder is niet bevoegd tot het vervreemden van goederen, tenzij dit noodzakelijk is voor het uitvoeren van het testament en de rechter ermee instemt.

De rechter doet uitspraak na het horen van de erfgenamen.

10 Welke documenten worden krachtens het nationale recht gewoonlijk gebruikt tijdens of aan het einde van een erfopvolgingsprocedure ter staving van de rechtspositie en de rechten van de rechthebbenden? Hebben zij een specifieke bewijskracht?

Wanneer de erflater een handgeschreven testament heeft opgesteld, maakt de notaris het testament openbaar door een verklaring op te stellen met een beschrijving van de toestand van het testament en door een aantekening van de opening ervan te maken.

Wettelijke erfgenamen worden als zodanig erkend na overlegging van een erfrechtverklaring die is afgegeven door de burgemeester van de gemeente waar de overledene zijn laatste woonplaats had. Een erfrechtverklaring wordt alleen afgegeven met betrekking tot personen die op de datum van hun overlijden in het bevolkingsregister waren ingeschreven en voor wie een overlijdensakte is opgemaakt.

Een erfrechtverklaring wordt afgegeven overeenkomstig artikel 24, lid 2, van de wet inzake akten van de burgerlijke stand, en artikel 9 van de verordening betreffende de afgifte van uittreksels uit het bevolkingsregister. De verklaring wordt afgegeven ten behoeve van de wettelijke erfgenaam of zijn wettelijke vertegenwoordiger, dan wel ten behoeve van derden die de verklaring nodig hebben voor het uitoefenen van rechtmatige bevoegdheden of die beschikken over een notariële volmacht.

Voor afgifte van een erfrechtverklaring zijn de volgende documenten nodig:

- een ingevuld aanvraagformulier erfrechtverklaring dat is verkregen bij het voorlichtingscentrum van het directoraat-generaal Burgerlijke stand en administratieve diensten (GRAO), waarin de gegevens van de erfgenamen moeten zijn vermeld en dat moet worden ingediend door een erfgenaam of zijn gevolmachtigde;
- een afschrift van de overlijdensakte (wanneer de overlijdensakte door een andere gemeente is afgegeven);
- het identiteitsbewijs van de aanvrager;
- een notariële volmacht wanneer de aanvraag door een gevolmachtigde wordt ingediend.

Laatste update: 11/12/2015

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken EJM-contactpunten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. Het EJM en de Commissie aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens in dit document of waarnaar in dit document wordt verwezen. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.